

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΤΡΑΥΛΟΥ

Τα ρόδα της σιωπής

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 20.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

Ε Π Π Η Ν Ι Κ Η Π Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

Τα ρόδα
της σιωπής

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Τα ρόδα της σιωπής**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Πασχαλία Τραυλού
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Καζούρη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ – ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: CPI books

© Πασχαλία Τραυλού, 2011
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: SHUTTERSTOCK
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2011, 20.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-266-2

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΤΡΑΥΛΟΥ

Τα ρόδα
της σιωπής

**Άλλα έργα της Πασχαλίας Τραυλού
που κυκλοφορούν από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ:**

Με μπαλαντέρ τη μοναξιά, 2002

Ήθελα μόνο ένα αντίο, 2003

Η ματζίκα της αγάπης, 2005

Κλειδωμένο συρτάρι, 2006

Φτερά από μετάξι, 2008

Έστω μια φορά, 2009

Η γυναίκα του φάρου, 2010

Οι εραστές της γραφής, 2011

*Σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται
οι λέξεις να μην τις παίρνει ο άνεμος...*

Μανόλης Αναγνωστάκης

Περιεχόμενα

Μέρος Πρώτο

Τα πέτρινα μάτια της μνήμης	13
Το άγαλμα στη σοφία	16
Το γέλιο	28
Καμία ενοχή... ..	38
Στρατονίκη Χαλκιδικής	57
«Το Μπρίκι»	70
Το άστρο του Δαβίδ	84
Η ρωγή της σιωπής	95
Συγγνώμη	110
Το άλογο του φόβου	130
Τα ξύλινα άνθη	149
«Γράμματα στον άλλο μου εαυτό...»	171
Το άδικο... δίκιο	190
Η αντάμωση	203
Το τέταρτο πρόσωπο της αλήθειας	218

Μέρος Δεύτερο

Το φιλί του θανάτου	233
Η άφιξη των δαιμόνων	248
Καρλ Λούντβιχ	262
Θα σε προσέχω	285

Ερειπωμένη φωλιά – ερειπωμένη καρδιά	304
Η σιωπή και ο χρυσός	326
Ο σωτήρας	341
Το δίλημμα	359
Οι πληγές	376
Η επιστροφή	399
Αποχαιρετισμοί	421
Το γράμμα	443
Η αποκάλυψη	452
Ο σουγιάς	460
Τα πρόσωπα της αλήθειας	472

Μέρος Τρίτο

Όνειρα κάτω από τις στάχτες	489
Εγώ...	504
Η σκυτάλη της αγάπης	518
Οι άνθρωποι της σιωπής	532
Επίλογος	550
Σημείωμα της συγγραφέως	555

Μέρος Πρώτο

«Η μνήμη συχνά σκοντάφτει στο σκοτάδι και αργεί
να βρει την έξοδο από το λαβύρινθο της σιωπής.

Η μνήμη είναι συχνά πηγή οδύνης.

Και η οδύνη είναι η πρώτη ύλη της τέχνης».

Τα πέτρινα μάτια της μνήμης

Ηταν ρητή η εντολή του Καρλ Λούντβιχ: «Κανείς δεν αγγίζει το άγαλμα». Για είκοσι πέντε χρόνια δεν είχε τολμήσει κανένα χέρι να μετακινήσει ετούτο το γλυπτό από τη θέση του, θαρρείς και αποτελούσε ένα από τα θεμέλια του βερολινέζικου αρχοντικού που το φιλοξενούσε, και, αν κάποιος άλλαζε θέση στο έργο τέχνης, θα διασαλευόταν η ισορροπία του σύμπαντος.

«Τα πέτρινα μάτια της μνήμης». Έτσι το είχε ονομάσει ο δημιουργός του βάζοντας γρόφους στους θαυμαστές και στους κριτικούς τέχνης για τον παράδοξο συσχετισμό μιας όμορφης γυναίκας με την έννοια της θύμησης.

«Είναι ένας εκκεντρικός καλλιτέχνης», έλεγαν κάποιοι. «Είναι ένας παρανοϊκός καλλιτέχνης», διαφωνούσαν κάποιοι άλλοι. Όμως όλοι συμφωνούσαν στο ένα σκέλος του χαρακτηρισμού: ήταν καλλιτέχνης... Και γνώριζε πολύ καλά γιατί έδωσε αυτό το περίεργο όνομα σ' εκείνο το άγαλμα, παρότι οι άλλοι αδυνατούσαν να συλλάβουν τους κώδικες της έμπνευσής του.

«Η μνήμη συχνά σκοντάφτει στο σκοτάδι και αργεί να βρει την έξοδο από το λαβύρινθο της σιωπής. Η μνήμη είναι συχνά πηγή οδύνης. Και η οδύνη είναι η πρώτη ύλη της τέχνης». Κάθε φράση του αποτελούσε κι ένα αίνιγμα για κριτικούς και δημο-

σιογράφους και συχνά γινόταν προμετωπίδα σε βαρύγδουπα άρθρα αναλυτών έργων τέχνης. Μπορεί να το έκανε σκόπιμα ο Λούντβιχ, χάριν εντυπωσιασμού, μπορεί και όχι· ίσως αποτελούσε έμφυτο χάρισμα του δημιουργού αυτή η παράδοξη προσέγγιση των πραγμάτων, πάντως ο Καρλ Λούντβιχ ήταν εξαιρετος καλλιτέχνης μα αλλόκοτος άνθρωπος... Όπως και το άγαλμά του ήταν εξαιρετο, παρά τα αντιφατικά συναισθήματα που προκαλούσε.

Το σώμα του αγάλματος, λοιπόν, ήταν καλοσμιλεμένο σε κάθε του λεπτομέρεια. Παρίστανε μια νέα γυναίκα στην ηλικία που το κορμί αναδίνει το άρωμα της νιότης, και τα στήθη του ήταν σφριγηλά και ζουμερά σαν ρόδια έτοιμα να σκάσουν. Τα μαλλιά, σκαλισμένα με σχολαστική λεπτομέρεια, απλώνονταν στη ράχη του γλυπτού σαν γλώσσες φωτιάς, ενώ το πρόσωπο είχε καθαρές γραμμές, φρύδια τοξωτά και χείλη κοντυλένια. Η έκφραση του γλυπτού, όμως, θύμιζε κάπως «τη βιβλική γυναίκα του Λωτ μόλις αντίκρισε τη φρόκη στην πόλη των Σοδόμων», όπως έγραψε σε κάποια εφημερίδα ένας κριτικός τέχνης, από εκείνους που αποδίδουν στη σκέψη των καλλιτεχνών ό,τι σκαρφίζεται πολλές φορές ο δικός τους υπερφίαλος εγκέφαλος.

«Το άγαλμα στραφτάλιζε κάτω από το φως της μέρας όπως λαμπυρίζει το νερό τη νύχτα από τους ιριδισμούς της αστραπής... Φως και σκοτάδι πάνω του, απλωμένα σε απόλυτη αρμονία. Όμως τα μάτια του...» Έτσι συνεχιζόταν εκείνο το άρθρο, αφού εξυμνούσε πρώτα την τεχνική τελειότητα του γλυπτού, τη φυσικότητα της κίνησης και την ενάργεια της έκφρασής του.

«Μάτια σαν θάνατος», διάβαζε ο αναγνώστης στη συνέχεια. *«Μάτια που ξεγελούν ότι κοιτούν τον κόσμο, ενώ στην πραγματικότητα ατενίζουν το χάος. Μάτια δίχως βλέμμα, δίχως όνειρα. Κρύπτες όπου καταφεύγουν εφιάλτες. Μάτια πλημμυρισμένα από δυσάρεστες εικόνες που δε χωρούν ούτε μια καινούργια παράσταση μέσα τους. Νεκρή όραση σ' ένα θάλλον κορμί... Μάτια που βυθίζονται θαρρείς στο χρόνο που σμιλεύει μνήμες στις ανθρώπινες ψυχές με την αμείλικτη σμίλη του πόνου. Μάτια άρρωστα. Από μοναξιά... Το βλέμμα προδίδει τα μυστικά της ψυχής*

και ευθύνεται για την έκφραση κάθε προσώπου. Αλλά ποιο είναι αυτό το πρόσωπο, κύριε Λούντβιχ; Και ποιο το μυστικό σας;»

Δίκαιη η απορία του αναλυτή, καθώς κανείς δε γνώριζε τίποτε για το μοντέλο και για το έναυσμα αυτής της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Πικρογελούσε ο Λούντβιχ διαβάζοντας στην εφημερίδα την ερώτηση.

«Μα το φανερώνει το όνομά του, αγαπητέ μου. Τα μάτια γνωρίζουν το αλφαριθμητικό της ψυχής. Το άγαλμά μου έχει το βλέμμα της μνήμης που πετρώνει το παρελθόν για να μην ξεχαστεί. Να μην ξεχνά ποτέ η ψυχή κάποιο ανεξόφλητο χρέος», μουρμούριζε πίνοντας τον πικρό καφέ του.

Το άγαλμα στη σοφία

Ηταν ρητή, λοιπόν, η εντολή του Καρλ Λούντβιχ: «Κανείς δεν αγγίζει το άγαλμα».

Δύο αινίγματα, ο άγνωστος κόσμος του Γερμανού καλλιτέχνη και η άγνωστη αιτία της δημιουργίας του αγάλματος, ήταν πολλά για την απλοϊκή σκέψη των χωριατοκόριτσων που γύρευαν δουλειά σ' εκείνο το αρχοντικό λίγο μετά την πτώση του Τρίτου Ράιχ, την εποχή που οι άνθρωποι, όχι μόνο στο Βερολίνο και στη Γερμανία αλλά σ' ολόκληρο τον κόσμο, προσπαθούσαν να σβήσουν τους εφιάλτες του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και να συμμαζέψουν τα κομμάτια τους.

Εξαιτίας αυτού του αγάλματος, αρκετές οικιακές βοηθοί απολύθηκαν όταν ο Καρλ Λούντβιχ τις έπιανε επ' αυτοφώρω να βεβηλώνουν με τα ξεσκονόπανά τους την κατά κάποιον τρόπο ιερή σκόνη με την οποία ήταν πασπαλισμένο το αγαπημένο του γλυπτό. Άλλες τόσες το έβαλαν μονάχες τους στα πόδια έπειτα από την πρώτη τους ξενάγηση στους χώρους του σπιτιού, ευθύς μόλις αντίκρισαν το χάος της σοφίτας όπου μεγαλουργούσε ο καλλιτέχνης.

Ήταν μια σοφίτα επενδυμένη με ξύλο ρουστίκ, και τα πλεγμένα με το βελονάκι χιονάτα κουρτινάκια επέτρεπαν στο ψυχρό γερμανικό φως να περνάει κρυφά μέσα απ' τις πλέξεις των λεμονανθών, αγγίζοντας ερωτικά τα ατάκτως ερριμμένα σε κάθε

γωνιά πράγματα του καλλιτέχνη. Σμίλες, σκαρπέλα, καλούπια, χυτήρια διαφόρων μεγεθών και η διάχυτη μυρωδιά του λιωμένου μετάλλου, όλα πρόδιδαν μεμιάς τι έκανε μέσα σ' εκείνο το χώρο ο ιδιοκτήτης της σοφίτας. Ονειρευόταν και οργάνωνε αποδράσεις μέσα σ' έναν κάμπο ακαταστασίας.

Εργαλεία και προπλάσματα, έργα και καλλιτεχνικά οράματα σε χαρτιά, αριθμοί και χρώματα πάνω σε προσχέδια, χάρακες, μοιρογνωμόνια και διαβήτες, μετρήσεις και συνάμα σκέψεις και αισθήματα σημειωμένα πρόχειρα σε κουτιά τσιγάρων στοιβαγμένα πάνω σ' ένα μονίμως ακατάστατο πάγκο εργασίας, φάνερωναν κάτι που υπήρχε διάχυτο ως και στον αέρα αυτού του χώρου: την αγωνία του καλλιτέχνη και συγχρόνως τη μοναξιά του ανθρώπου που ανασταίνει τα νεκρά του όνειρα πάνω στην πέτρα.

Ολόγυρα, άλλα σε ράφια και άλλα στο δάπεδο, βρίσκονταν τοποθετημένα διαφόρων μεγεθών αγάλματα-αντίγραφα περίφημων αρχαιοελληνικών γλυπτών, καμωμένα με κάθε λεπτομέρεια στην αντιγραφή, για να μη βεβηλωθεί το αρχαιοελληνικό ιδεώδες. Όμως υπήρχαν και άλλα, ολότελα διαφορετικής έμπνευσης και τεχνοτροπίας, με έμφαση πάντοτε στην έκφραση των αγαλμάτων ματιών.

Πέτρινα μάτια, λοιπόν, άλλοτε μειλίχια κι άλλοτε αγριεμένα, πότε φοβισμένα και πότε νεκρά, κάποτε ερωτευμένα και άλλες φορές με αποτυπωμένη την απόγνωση στις ίριδες τους, και μάτια άδεια, ερεβώδη –εκείνα του περίοπτου αγάλματος–, τρόμαζαν τις υποψήφιες εργαζόμενες, θυμίζοντάς τους τα αγαλμάτινα ομοιώματα των προτεσταντών αγίων ή τις μακάβριες προτομές στα μνήματα. Έπειτα από ολιγοήμερη παραμονή, τα κορίτσια εγκατέλειπαν τον Καρλ και το σπίτι-μαυσωλείο.

Έτσι, ο εκκεντρικός καλλιτέχνης απόμενε για καιρό παραδομένος στην ανδρική μοναξιά του – αυτή τη μοναξιά που ντύνεται με τσαλακωμένα πουκάμισα, τρέφεται με πρόχειρο φαγητό και πίνει αφειδώς ποτάμια μπίρας, χωρίς το φόβο της επίπληξης ή ακόμη και της σιωπηλής αποδοκιμασίας από μέρους μιας γυναικείας συντροφιάς.

Ώσπου εμφανίστηκε η Φρίντα. Ετών δεκαεννιά, όμορφη καθόλου, άσκημη ούτε, μάλλον αδιάφορη όσο ένα βάζο χωρίς κομψό σχήμα, το οποίο αφήνει κάποιος σε μια γωνιά του σπιτιού του και το συνηθίζει τόσο, ώστε δεν το προσέχει πια. Ωστόσο ετούτο το γιγαντώσωμο κορίτσι, όταν χαμογελούσε, θύμιζε περισσότερο παιδί παρά γυναίκα.

Η Φρίντα πρόβαλε στην είσοδο του σπιτιού κρατώντας μια ξηλωμένη καρδό βαλίτσα: φορούσε μαύρο φουστάνι με λευκό κολλαριστό γιακά και είχε δυο χοντρές κοτσίδες σαν ξεφτισμένα καρραβόσκoiνα που της έφταναν ως τη μέση. Η όψη της παρέπεμπε σε βναυρική επαρχία, καθαρό αέρα, χωριάτικα ξύλινα τσόκαρα και βαριά φαγητά τίγκα στα λιπαρά. Το επαρχιώτικο ταμπεραμέντο της γέμισε αμφιβολίες τον Καρλ για το αν θα μπορούσε να ανταποκριθεί στο ρόλο τον οποίο καλείτο να υπηρετήσει. Στη σκέψη των ξύλινων υποδημάτων ο άντρας ενοχλήθηκε πολύ και έκανε μια περίεργη γκριμάτσα. Επειδή συνήθιζε να πίνει τις νύχτες, δεν άντεχε οποιονδήποτε οξύ ήχο τη μέρα, πόσο μάλλον το άκουσμα ξυλοπάπουτσων στα δρύινα σκαλοπάτια του σπιτιού του. Ωστόσο, έχοντας απαυδήσει με την αρνητική όψη της ανδρικής μοναξιάς, έπεισε τον εαυτό του να της δώσει μια ευκαιρία, και η Φρίντα την άδραξε όπως ο ναυαγός μια σανίδα, έχοντας μεγάλη ανάγκη το μεροκάματο, κόρη πάμφτωχης πολυμελούς οικογένειας καθώς ήταν.

«Ποτέ δεν αγγίζουμε το άγαλμα», της τόνισε, κουνώντας αυστηρά το δείκτη του αριστερού χεριού του μπροστά στα μάτια της και: «Απαγορεύονται τα ξύλινα τσόκαρα μες στο σπίτι». Του αρκούσε να τηρούνται απ' την κοπέλα αυτοί οι δυο αλλόκοτοι κανόνες και την προσέλαβε με την ευκολία που κάποιος αγοράζει κάτι αναλώσιμο, πιστεύοντας ότι σύντομα θα πρέπει να το αντικαταστήσει.

Ούτε την πρώτη ούτε τη δεύτερη απαγόρευση κατάλαβε η Φρίντα, μιας και ποτέ στη ζωή της δεν είχε φορέσει τέτοιο είδος παπουτσιού. Πάντως η πρώτη, μάλλον ανακούφιση της προκάλεσε παρά άγχος. Ο Καρλ την απάλλαξε εξαρχής από τον μπελά του ξεσκονίσματος ενός ακόμη αντικειμένου μέσα σ' εκείνο το τε-

ράστιο σπίτι. Εξάλλου ήταν εξοικειωμένη κατά κάποιον παράδοξο τρόπο με τη γλυπτική, έχοντας συνηθίσει από παιδί να βλέπει μαρμάρινους και γύψινους –πιο φτηνούς– αγγέλους, σταυρούς και βρεφοκρατούσες Μαντόνες βγαλμένες από καλούπια χυτηρίων, αφού ο πατέρας της ήταν λιθοξόος τάφων, και στο εργαστήρι του υπήρχαν σε αφθονία τέτοια μακάβρια γλυπτά μαζικής παραγωγής, τα οποία, παρά τα αλλοιωμένα πολλές φορές χαρακτηριστικά τους, υπηρετούσαν άψογα το αίσθημα της μακαριότητας και του πένθους. Πότε η γύψινη μύτη αυτών των προτομών ήταν ελαφρώς τριμμένη, κάνοντας τον απεικονιζόμενο να μοιάζει παραμορφωμένος, πότε τα δάχτυλα της Μαντόνας έμοιαζαν με τρομακτικά δάχτυλα μαγισσών, πότε το κεφάλι του θείου βρέφους ήταν προκλητικά μεγαλύτερο απ' της πανάγιας μητέρας του. Έτσι, προτού καν δει το άγαλμα, διαβεβαίωσε αυθόρμητα τον Καρλ ότι μπορούσε να είναι ήσυχος για την τήρηση και των δύο υποσχέσεων που της γύρεψε να του δώσει.

«Προσλαμβάνεστε υπό δοκιμή», της ανακοίνωσε εκείνος με στεντόρεια φωνή, και ακολούθησε η πρώτη από τις αμέτρητες χειραψίες που θα αντάλασσαν στη μακροχρόνια συμβίωσή τους.

Εξάλλου, από την πρώτη στιγμή που η Φρέιντα αντίκρισε τον εκκεντρικό άντρα με τα μαλλιά στο χρώμα του σταχυού, το ευθυτενές παράστημα και τα πέτρινα σκουροπράσινα μάτια, το κατάλαβε ότι δε θα ξανάφευγε από ετούτο το σπίτι· η τρεμούλα που την έπιασε στην πρώτη τους χειραψία δεν ήταν απλώς αγωνία για την επικείμενη πρόσληψή της, αλλά συναγερμός του πεπρωμένου της – ο ίδιος συναγερμός που χτύπησε στο μυαλό της κι όταν αντίκρισε το άγαλμα, κάνοντάς τη να νιώσει σαν γυναίκα αντιμέτωπη με την αντίξηλό της.

*Τι γραμμές... Και το πρόσωπο... Τόσο φυσικό, τόσο όμορφο...
Αλλά τα μάτια...*

Δεν είχε ξαναδεί παρόμοιο έργο, κι όσο κι αν θέλησε να ελέγξει την έκπληξή της στάθηκε αδύνατο να συγκρατηθεί. Όλη τη μέρα επανέφερε στο νου της την εικόνα του γλυπτού μπεινοβγαίνοντας συνεχώς στη σοφίτα για να το θαυμάσει από κοντά, παραγνωρίζοντας αρχικά την εκκεντρική συμπεριφορά του αφε-

ντικού της. Ούτε λέξη δεν είχαν ανταλλάξει απ' τη στιγμή που ο Καρλ Λούντβιχ της είχε ανακοινώσει με στόμφο εκείνη τη λακωνική απόφαση : «Προσλαμβάνεστε υπό δοκιμή», αφήνοντάς τη μόνη να ανακαλύψει το άγνωστο σύμπαν εκείνου του σπιτιού και τις «νάρκες» που θα μπορούσαν να την εξοστρακίσουν μια και καλή απ' τον περιέργο κόσμο του.

Ο πόλεμος με τη συσσωρευμένη σκόνη και ο ζήλος της να αποδείξει από την πρώτη κιόλας μέρα την αξιοσύνη της, την εξάντλησαν, στέλνοντάς τη στο κρεβάτι της από νωρίς. Ήταν ήδη περασμένα μεσάνυχτα, όταν άκουσε περιέργους μεταλλικούς ήχους που προέρχονταν από το πάνω πάτωμα. Τρέμοντας, ανέβηκε ξυπόλυτη τη σκάλα που οδηγούσε στη σοφίτα. Το κύμα των μεταλλικών θορύβων ανάκατο με υπόκωφους λυγμούς ξεχυνόταν μέσα από την κλειστή πόρτα του καλλιτεχνικού εργαστηρίου.

Τουρτουρίζοντας μες στο λινό της νυχτικό, τόλμησε να κρυφοκοιτάξει από την κλειδαρότρυπα, μένοντας άναυδη από τη σκηνή που αντίκρισαν τα μάτια της: ο Λούντβιχ, γονατιστός μπροστά στο άγαλμα, κρατούσε αγκαλιά τα πέτρινα πόδια του γλυπτού και έκλαιγε. Από εκείνη τη νύχτα η Φρίντα κατάλαβε καλά ότι η σκάλα που οδηγούσε στη σοφίτα ήταν η μόνη σύνδεση του Καρλ με τον έξω κόσμο, και συνάμα ο μόνος τρόπος για να προσεγγίσει κάποιος όσο περισσότερο γινόταν την ψυχή αυτού του παράξενου ανθρώπου. Η σκάλα δεν οδηγούσε απλώς στη σοφίτα· οδηγούσε στον κρυφό, ευάλωτο εαυτό του Καρλ.

Ξάγρυπνη έμεινε εκείνη τη νύχτα ως το ξημέρωμα, ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά της παραμονής της κοντά στον αλλοπρόσαλλο Λούντβιχ. Ένα καλό επιχείρημα για να παραμείνει αποτελούσε αναμφίβολα το δελεαστικό βδομαδιατικό που γενναιόδωρα της πρότεινε ο Καρλ, αλλά στο νου της κοπέλας φάνταζε ασήμαντο σε σχέση με το τίμημα: να υπομείνει την αλλόκοτη ατμόσφαιρα που επικρατούσε στο βερολινέζικο αρχοντικό. Από την άλλη, η περιέργειά της δεν την άφηνε σε ησυχία, ωθώντας τη να εξιχνιάσει τους λόγους της συμπεριφοράς αυτού του γοητευτικού άντρα, και τούτη η δικαιολογία πρόβαλε στο μυαλό της ως περισσότερο λογική· ώσπου ξεθώριασαν τα περιθώρια αμφιβολίας

μόλις κυρίεψε αιφνίδια τη μνήμη της η μορφή του σαγηνευτικού γλύπτη όπως τον πρωταντίκρισε κατά την πρώτη τους συνάντηση, και αυθαίρετα ο Καρλ αναλάμβανε το ρόλο του ερωτικού της παρτενέρ σε τολμηρές φαντασιώσεις που μόνο από περιγραφές παντρεμένων γυναικών του χωριού της είχε ακουστά.

Σταυροκοπήθηκε έντρομη με τον γλυκό πειρασμό που απειλούσε την αγνότητά της· κι ενώ έπρεπε να απομακρυνθεί από κοντά του ως όφειλε από την αυστηρά περιχαρακωμένη γερμανική ηθική της και τις επιταγές του προτεσταντικού της δόγματος, αισθανόταν τα μέλη της να βγάζουν ήδη ριζες και να ταξιιδεύουν βαθιά, κάτω απ' τα θεμέλια αυτού του σπιτιού. Άραγε αυτό το κορμί που έμελλε να ριζώσει εκεί μέσα θα άνθιζε ποτέ;

Το μυρμήγκιασμα που αισθανόταν κάθε φορά που η μορφή του Καρλ καταλάμβανε άλλοτε τη μνήμη και άλλοτε την εξεγεγρεμένη της φαντασία, ήταν το ισχυρό αντίβαρο που δεν επέτρεψε στο σώμα και στη σκέψη της να τραπούν σε φυγή, προτού η νεαρή οικονόμος βυθιστεί στην απόγνωση του ανεκπλήρωτου έρωτα. Γιατί το μήνυμα του Καρλ ήταν σαφές από την πρώτη στιγμή που το βλέμμα του ξαπόστασε πάνω στην όψη της: δεν την είδε ούτε μια στιγμή σαν γυναίκα.

Αντιθέτως, η κοπέλα ερωτεύτηκε τον Καρλ όπως αρπάζει κάποιος ένα αιφνίδιο κρουολόγημα το οποίο ίσως εξελιχθεί σε χρόνια ασθένεια αν δεν τύχει εγκαίρως της κατάλληλης θεραπείας. Θεραπεία βεβαίως στην περίπτωση της Φρίντας ήταν μόνο η φυγή· η φυγή που δεν επέλεξε, καθώς μες στην πρωτόγνωρη ερωτική της παραφορά αγνόησε την αιτία της «ασθένειας» ακολουθώντας την πιο εσφαλμένη θεραπεία, με επώδυνο αποτέλεσμα: την εξάρτηση που επήλθε από την παραμονή της κοντά στον Λούντβιχ. Μέσα σ' ένα φαύλο κύκλο παγιδεύτηκε το κορίτσι, το οποίο, άμαθο καθώς ήταν στις παγίδες που στήνει ο έρωτας, αφέθηκε να παρασυρθεί από το ορμητικό ρεύμα ενός πρωτόγνωρου συναισθήματος, αδιαφορώντας για τον κίνδυνο να καταποντιστεί η άδολη νιότη του στα αβυσσαλέα βάθη του πόνου. Θα έκανε υπομονή, λοιπόν, και θα έμενε κοντά στον Καρλ μέχρι να σπάσει το λουκέτο της κλειδωμένης σιωπής του.

Υπό δοκιμή της είχε πει ο Καρλ ότι την προσέλαβε, υπό δοκιμή θα του πρόσφερε κι αυτή τις υπηρεσίες της, και θα αποφάσιζε προσεχώς αν θα μπορούσε να συνηθίσει αυτή την απίστευτα προκλητική για τη λογική της κατάσταση. Με την ψευδαίσθηση ότι ήταν ακόμη ελεύθερη να αποφασίσει ανάμεσα στην παραμονή ή στη φυγή, έκλεισε την πρώτη νύχτα τα μάτια της.

Από την επόμενη κιόλας μέρα, επίκεντρο της προσοχής της έγινε η σοφίτα, αυτός ο κοιτώνας των καλλιτεχνικών οραμάτων του Λούντβιχ, το άβατο και συνάμα το άδυτο της καλλιτεχνικής ψυχής του. Ώρες ώρες, καθώς κυλούσαν τα χρόνια, συλλογιζόταν ότι ίσως ανεχόταν την κυκλοθυμική συμπεριφορά του Καρλ χάρη στην ασυλία που του χάριζε στη σκέψη της η καλλιτεχνική του ιδιότητα. Ήταν γοητευτικός άντρας και εξαιρετός καλλιτέχνης. Αυτός ο επιτυχημένος συνδυασμός χαρακτηριστικών τού εξασφάλιζε συγχωροχάρτι για κάθε του παραξενιά. Συγχωροχάρτι ωστόσο δεν μπόρεσε να δώσει ποτέ η γυναίκα στην τσαπατσούλικη πλευρά του αφεντικού της.

Τη δεύτερη κιόλας μέρα ανάληψης των καθηκόντων της τόλμησε να σκαρώσει μια χαριτωμένη εργαλειοθήκη από ένα παλιό μεταλλικό κουτί που το έντυσε με βελούδινο ύφασμα σαν μπιζουτιέρα, νοικοκυρεύοντας το χάος της σοφίτας του, γεγονός που ο Καρλ το υποδέχτηκε μ' ένα μειδίαμα ευχαρίστησης. Όταν μάλιστα ο καλλιτέχνης διαπίστωσε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ότι η Φρίντα ήξερε να σαγηνεύει και τον ουρανό του με τα λουκούλλια γεύματα που του ετοιμάζε και ταυτόχρονα γνώριζε να περιποιείται με ευαισθησία και τρυφερότητα τα πανάκριβα κασμιρένια κοστούμια του, τότε καταλήφθηκε από μια αίσθηση εμπιστοσύνης για το χωριατοκόριτσο που είχε αφοσιωθεί ολοκληρωτικά στο εκκεντρικό αφεντικό του.

Ωστόσο ο Καρλ Λούντβιχ, παρά τις θετικές πρώτες εντυπώσεις, στην αρχή την παρακολουθούσε στενά, όπως ένας γονιός παρακολουθεί την γκουβερνάντα του παιδιού του για να είναι σίγουρος ότι το εμπιστεύεται σε σίγουρα χέρια. Έκανε εφόδους

χωρίς καμία δικαιολογία ή πρόφαση όταν η Φρίντα έμπαινε στη σοφίτα για να καθαρίσει. Ορμούσε μέσα σαν σίφουνας, και η οικονομός κοκάλωνε σαν το στρατιώτη που χτυπάει προσοχή μόλις αντικρίζει ανώτερό του.

Πάντως η Φρίντα πέρασε με επιτυχία όλες τις δοκιμασίες το πρώτο εξάμηνο της παραμονής της στο σπίτι. Αφοσιωμένη στο σαφάρι της σκόνης, καμία διάθεση δεν είχε και κανένα δευτερόλεπτο δε σπατάλησε για να χώνει τη μύτη της σε ξένες υποθέσεις. «Μόνο η σκόνη εισβάλλει απρόσκλητη», της επισήμανε η μητέρα της λίγο πριν η κόρη γυρέψει δουλειά στο σπίτι του Λούντβιχ, τονίζοντάς της ότι όφειλε να είναι ευγενική και διακριτική και η Φρίντα τηρούσε ευλαβικά τη συμβουλή της. Ακολουθούσε λοιπόν κατά γράμμα τις απαγορεύσεις του αφεντικού της και τις μητρικές συμβουλές, και ο καλλιτέχνης βαθμολογούσε τις επιδόσεις της με εκνευριστική σχολαστικότητα, κόβοντάς της πότε πότε τα ήπατα με τις εφόδους του που πάντα αποδείκνυαν τον άψογο χαρακτήρα της και τις εξαιρετικές της υπηρεσίες.

Η γιγαντόσωμη γυναίκα περνούσε ξυστά από το «απαγορευμένο» έργο τέχνης, πατώντας στις μύτες των πασουμιών της σαν καρικαπούρα μπαλαρίνας, προσπαθώντας να μην παρασύρει ούτε έναν κόκκο σκόνης από εκείνους που «κατοικοέδρευαν» πάνω στους μαρμάρινους ώμους του γλυπτού. Τακτοποιούσε επιδέξια τα πεταμένα ολόγυρα εργαλεία της γλυπτικής και τα εναπόθετε με επιμέλεια στην εργαλειοθήκη, συνειδητοποιώντας όλο και περισσότερο πόσο μεγάλη ευθύνη είναι να γίνεσαι απαραίτητος σε έναν καλλιτέχνη. Μόνο οι ιστοί της αράχνης πότε πότε αναρριγούσαν, όταν άνοιγε κρυφά το παράθυρο για να καταπολεμήσει ο φρέσκος αέρας τη μυρωδιά της κλεισούρας και των λιωμένων μετάλλων, αφού ο Καρλ είχε προσθέσει κι αυτή την απαγόρευση σε όσες εξαρχής της έθεσε: «Το παράθυρο της σοφίτας με τα αγάλματα θα είναι πάντα κλειστό». Ίσως ήταν η μόνη απαγόρευση που την ενοχλούσε κάπως: οι βερολινέζικοι χειμώνες θα μπορούσαν να απειλήσουν με πνευμονία έναν άνθρωπο, μα σε καμιά περίπτωση ένα γλυπτό.

Βέβαια, όποτε ο εκκεντρικός ιδιοκτήτης του σπιτιού αντιλαμ-

βανόταν την παρασπονδία της ν' ανοίγει στα κλεφτά το παράθυρο της σοφίτας, τη μάλωνε με το πέτρινο βλέμμα του, σμίγοντας τα φρύδια και εκτοξεύοντας σαν βουρδουλιά την πιο στυγνή σιωπή του, λες και φοβόταν μην του κρουολογήσει το γλυπτό...

Η γυναίκα υπάκουε χωρίς να καταλαβαίνει· όπως συμβαίνει όταν νοιάζεσαι κάποιον αληθινά... Δε σκαλίζεις τη σιωπή του, δεν προσπαθείς να τον αλλάξεις. Τον αποδέχεσαι και τον φροντίζεις επειδή απλώς θέλεις ή πρέπει να μεταμορφώνεσαι σε ό,τι έχει εκείνος ανάγκη... Η Φρίντα έγινε ο φρουρός της «αντιζήλου» της μόνο και μόνο για να εισπράττει την εμπιστοσύνη του Καρλ και για να προστατεύει την εύθραυστη μοναξιά του, με ανταμοιβή, μια υπόνοια χαμόγελου από μέρους του.

Κάτι τον τρυγούσε το γλύπτη· κάτι τον μάραине, τον μαχαίρωνε ενδόμυχα, τον έκανε να θωρακίζεται στη σιωπή. Κι ενώ η Φρίντα στην αρχή τον φοβήθηκε, έπειτα τον λυπήθηκε, τον συμπόνεσε και τελικά τον αγάπησε, με εκείνη τη σιωπηλή αγάπη που θεωριεύει όταν της δίνεται η ευκαιρία να απαλύνει τον πόνο του αγαπημένου προσώπου.

Έπειτα από είκοσι πέντε χρόνια η Βερολινέζα γεροντοκόρη εξακολουθούσε να ζει στο περιθώριο της ζωής του εκκεντρικού Καρλ Λούντβιχ, να προλαβαίνει κάθε ανάγκη και επιθυμία του, να περιφρουρεί το άγαλμά του και να του συμπαραστέκεται αδιαμαρτύρητα στους ανεξιχνίαστους εφιάλτες του. Χωρίς να ψάχνει απαντήσεις. Χωρίς να σκαλίζει το παρελθόν. Χωρίς να κάνει όνειρα για το μέλλον. Ήσυχη σαν νεκρή, καθόταν τα βράδια στον καναπέ κι αφουγκραζόταν το ροκάνισμα ενός ποντικού στην κουζίνα που έβγαινε από μια τρύπα στο κάτω δεξί ντουλάπι για να καταβροχθίσει το τυρί που του άφηνε κάθε απόγευμα δίπλα σε μια άδεια φάκα, λες και το τρωκτικό ήταν το αγαπημένο της κατοικίδιο.

«Σιχαίνομαι τα ποντίκια!» της είχε δηλώσει σε μια χαραμάδα της σιωπής του ο Καρλ, αφήνοντας μπροστά της τη φάκα κι ένα σακουλάκι με ποντικοφάρμακο.

Ποτέ δεν παγίδεψε η Φρίντα τον ποντικό – ίσως επειδή τον χρειαζόταν ως υποκατάστατο νυχτερινής συντροφιάς, αφού δεν υπήρχε ένας άνθρωπος για ν' ανταλλάξει μαζί του δυο κουβέντες. Όχι βεβαίως πως μιλούσε στο ποντίκι – η ισχυρή κατά τα άλλα λογική της δεν είχε φτάσει στο σημείο να παραπαίει ανάμεσα σε παραισθήσεις με ομιλούντες ποντικούς, εμπνευσμένες από παραμυθένιους ήρωες–, αλλά και μόνο η παρουσία ενός ζωντανού πλάσματος μες στην ερημιά της και η απουσία του Καρλ που ζούσε κλεισμένος στη μυστηριώδη σοφίτα, της εξασφάλιζαν μια περιεργή ψυχική ισορροπία. Ο απών Καρλ ενέτεινε μέσα της το αίσθημα της μοναξιάς, ενώ ο πάντα παρών ποντικός έκανε τη μοναξιά της κάπως υποφερτή.

Οι λέξεις έσταζαν από τα χείλη του Καρλ με την ίδια συχνότητα που πέφτουν στάλες βροχής στην έρημο, όμως στα μάτια του η Φρίντα διέκρινε πότε πότε αμυδρά ίχνη επιδοκιμασίας, κι αυτό της αρκούσε. Της άρεσε, για παράδειγμα, που με τον καιρό ο αφέντης της άρχισε να τακτοποιεί και ο ίδιος τα εργαλεία της γλυπτικής μέσα στο βελούδινο κουτί της για να βάλει σε τάξη το άναρχο χάος της σοφίτας.

Όσotόσο η γυναίκα απολάμβανε το ότι με τον καιρό κάποιες συνήθειές της είχαν γίνει συνήθειες και του Καρλ. Είχε πια την ψευδαίσθηση ότι οι δυο τους αποτελούσαν ένα ιδιόμορφο ζευγάρι, από κείνα που παλιώνουν όμορφα, καθώς το μόνο πράγμα που έχουν ξεχάσει είναι το πάθος. Τη συγκατάβασή του την είχε βέβαια κερδίσει με το σπαθί της, αφού ήταν η πιο ικανή «εξολοθρευτριά σκόνης» και η πιο δεινή «διαχειρίστρια σιωπής». Ποτέ δε μετάνιωσε ο άντρας για την είσοδο της Φρίντας στη ζωή του και ουδέποτε σκέφτηκε να την απολύσει αφότου αντάλλαξαν την πρώτη τυπική χειραψία τους.

Ακολούθησαν έκτοτε πολλές χειραψίες σε γιορτές και σε επετειούς, και μακρόσυρτες σιωπές. Σιωπές με ποικίλες συναισθηματικές αποχρώσεις· σιωπές λύτης, καλλιτεχνικού οίστρου, οδύνης, και σιωπές αινιγματικές. Και αυτές τις αποχρώσεις της σιωπής με τον καιρό η Φρίντα έμαθε να τις διακρίνει, να τις κατανοεί και να τις σέβεται.

Με έχει ανάγκη... Και τον έχω ανάγκη... Είμαστε εξαρτημένοι ο ένας απ' τον άλλο και κανείς δεν μπορεί να μας χωρίσει. Κανείς δεν μπορεί να καταλάβει... Έτσι η απλοϊκή γυναίκα σκεφτόταν κατά τις ώρες της ρέμβης, ερμηνεύοντας το λόγο για τον οποίο ουδέποτε σκέφτηκε να πάρει τη βαλίτσα της και να εξαφανιστεί από εκείνο το σπίτι, «το σπίτι των λυγμών» όπως το είχε βαφτίσει μες στο μυαλό της.

Ζούσε κοντά στον άντρα περιμένοντας κάθε νύχτα τη στιγμή που το πέτρινο βλέμμα του Καρλ αναλίγωνε σαν πάγος, μετά τους λυγμούς, μετά την εκτόνωση της ψυχικής του έντασης πάνω στην πέτρα, μετά το άφθονο ποτό· τότε που εκείνος, αποκαμωμένος πια, έπαιρνε επιτέλους μειλίχια όψη, γαληνεύοντας λίγο πριν πέσει στο λήθαργο της μέθης – τη στιγμή που η άγνωστη ανάμνηση έπαυε να τον υποβάλλει σε βασανιστήρια, αφήνοντάς του λίγο χρόνο για να ανακτήσει το ψυχικό σθένος να αντέξει τη θύμηση που επανερχόταν δριμύτερη την επόμενη νύχτα για να επαναλάβει τα αφόρητα μαρτύριά της.

Έτσι, με τον καιρό ο κρυφός καημός του αφεντικού της έγινε και δικός της, κι ας μην ήξερε την αιτία του. Είκοσι πέντε χρόνια μετά ήταν απόλυτα σίγουρη· και κατανοούσε ότι ο Καρλ μες στον κατακερματισμένο κόσμο του έψαχνε ένα χαμένο κομμάτι του εαυτού του...

Γι' αυτό η Φρίντα υπέμενε τα ξεσπάσματά του, μάζευε σιωπηλή το πρωί τις άδειες μπουκάλες που έβρισκε διάσπαρτες στη σοφίτα, μετά τις μαραθώνιες νύχτες οδύνης, κι αυτό για εκείνη σήμαινε αγάπη. Το ξημέρωμα ο Καρλ, εξουθενωμένος, έκοβε το νήμα της νυχτερινής περιήγησης στα άγνωστα σοκάκια του μυστικού του και παραδινόταν σ' έναν ύπνο σαν θάνατο πάνω στο πάτωμα, δίπλα στο άγαλμα πάντα. Η Φρίντα ουδέποτε σκέφτηκε να διαταράξει την ολιγόωρη ξεκούρασή του για να τον οδηγήσει στο κρεβάτι του, μόνο έριχνε πάνω στο ταλαιπωρημένο του σώμα μια κουβέρτα πλεγμένη απ' τα χεράκια της κι εναπόθετε τρυφερά, αν και με δυσκολία, κάτω απ' το κεφάλι του ένα πουπουλένιο μαξιλάρι για να του χαρίσει λίγες στιγμές ανεπαίσθητης τρυφερότητας την ώρα που εκείνος κοιμόταν. Τότε μόνο

μπορούσε επιτέλους να τον αγγίξει. Εκείνες τις στιγμές ευχόταν να εξοστρακίσει ακόμη και τους εφιάλτες του, με τους οποίους της φαινόταν ότι βρισκόταν αντιμέτωπος κάτω από τα σφαλιστά βλέφάρά του.

Δεν αντέχω να ζήσω μακριά σου, καλέ μου... συλλογιζόταν, ωστόσο φυλάκιζε πάντα τη φράση πίσω απ' τα δόντια.

Κοκαλωμένη αντίκρου στο αποκοιμισμένο αφεντικό της, είκοσι πέντε χρόνια μετά, συνέχιζε να παρατηρεί τα σημάδια της ηλικίας να χαράζουν τη μορφή του, τις εποχές να εναλλάσσονται αφήνοντας χνάρια ωριμότητας πάνω του, τα χρυσά σαν το σάχυ μαλλιά του να μεταμορφώνονται σε τούφες χιονιού.

Οι πληγές στα χέρια του απ' τη σμίλη και το σκαρπέλο –τα εργαλεία που τις νύχτες άρπαζαν μες στη χούφτα του φωτιά– έγιναν αχνές μνήμες ύστερα από τις περιπέτειες τέχνης, και τα κύματα των ρυτίδων στο μέτωπο και στις γωνίες των ματιών του, σαν έργα τέχνης κι αυτά στον καμβά της μορφής του, απεικόνιζαν τις τρικυμίες της ψυχής του σ' εκείνη τη σοφίτα που δεν ήταν απλώς ένα δωμάτιο ύπνου όπως τόσες και τόσες άλλες σοφίτες στο Βερολίνο του 1970.

Είκοσι πέντε χρόνια μαζί του, μα στην ουσία ολομόναχη, θα έπρεπε να είχε μετανιώσει, ωστόσο δεν το μετάνιωσε παρά τα όσα είχε στερηθεί ως γυναίκα, αφιερώνοντας στον Καρλ τη ζωή της. Μόνο που όποτε ξεμπερδευε με τις δουλειές της έπλαθε ένα αθώο όνειρο: κάπως, κάποτε, να μπορέσει να διαλύσει το έρεβος που σκίαζε το βλέμμα του αφεντικού της. Τι ήταν αυτό που είχε στραγγίξει από μέσα του κάθε διάθεση για ζωή; Τι τον είχε διαλύσει; Είκοσι πέντε χρόνια η Φρίντα έψαχνε έναν τρόπο για να χαράξει στο πρόσωπο του Καρλ το χαμόγελο.

Το γέλιο

Σους τελευταίους έξι μήνες ο Καρλ Λούντβιχ γελούσε. Όχι από ευθυμία ή ευτυχία. Γελούσε στα καλά καθούμενα, ξεκάρφωτα ή τουλάχιστον χωρίς καμία προφανή στους άλλους αιτία. Εκεί που καθόταν σιωπηλός και ρέμβαζε ή δούλευε, η Φρίντα άκουγε τα τρανταχτά γέλια του από τη σοφίτα σαν άξαφνες τουφεκιές μες στη γαλήνη της περιουλολογής της. Άλλοτε της έπεφταν γυαλικά απ' τα χέρια κι άλλοτε πλήγωνε τα δάχτυλά της με τη βελόνα του κεντήματος. Κάτι έτρεχε με τον Καρλ... Σαν να γινόταν μες στο μυαλό του κάποια γιορτή, ενώ η γυναίκα τον παρακολουθούσε αποσβολωμένη, αμέτοχη σ' αυτό το πανηγύρι.

Ο άντρας ξέσπασε ανεξήγητα σε ηχηρά γέλια τη μέρα των πεντηκοστών όγδων γενεθλίων του· τη μέρα που πρωτοκάθισε στην κουνιστή πολυθρόνα που του δώρισε η Φρίντα – το μοναδικό, για την ακρίβεια, δώρο που του πρόσφερε στα τόσα χρόνια συμβίωσης. Η πάντοτε καλά κρυμμένη τρυφερότητά της για κείνον την παρακίνησε να αγοράσει αυτή την καλολουστραρισμένη και αναπαυτική καρτέκλα ευθύς μόλις έπεσε στην αντίληψή της, σε μια βιτρίνα γνωστού επιπλοποιείου.

Την τοποθέτησε με τρυφερότητα αντίκρου στο φεγγίτη, δίπλα στο άγαλμα, ελπίζοντας ότι ο κύριός της θα έβρισκε το δώρο της

ευχάριστο ύστερα από τις επώδυνες, ταραγμένες του νύχτες, και ίσως θα της χάριζε επιτέλους το επιδοκιμαστικό χαμόγελο που λαχταρούσε.

Στα γενέθλιά του ο Καρλ ακολουθούσε απαρέγκλιτα μια τελετουργική διαδικασία. Γιόρταζε κλεισμένος στη σοφίτα, όπως εξάλλου περνούσε όλα τα βράδια του, κλαίγοντας, μεθώντας και δουλεύοντας, με τη μόνη διαφορά ότι αντικαθιστούσε το αγαπημένο του κρασί με δυο μπουτίλιες γαλλική σαμπάνια. Την πρώτη την άνοιγε στο σαλόνι, λίγο προτού χαθεί στο άδυτο του εργαστηρίου του όπου θα την έπινε απνευστί και όπου θα άνοιγε τη δεύτερη, στην οποία θα «επέτρεπε» να έχει μια πιο αργή ηδονική επαφή με τον ουρανίσκο του, απολαμβάνοντάς την ως αργά τη νύχτα. Από την πρώτη μπουτίλια γέμιζε δυο κολονάτα ποτήρια και πρόσφερε πάντα το ένα στη Φρίντα. Αυτή το έπαιρνε στα χέρια της υπάκουα, το σήκωνε ψηλά όπως κι εκείνος, και έπινε μόνο μια γουλιά, ίσα να βρέξει τα χείλη της. Ποτέ δεν της άρεσε αυτή η στυφή αφρώδης γεύση του φημισμένου ποτού· το θεωρούσε υπερεκτιμημένο, σε αντίθεση με την μπίρα, της οποίας ο βελούδινος αφρός γαργαλούσε ερεθιστικά τη γεύση της.

Ο Καρλ αντιθέτως δεν έπινε ούτε γουλιά στο σαλόνι. Έπαιρνε το γεμάτο ποτήρι του στο ένα χέρι, ενώ με το άλλο κρατούσε τις δυο μπουτίλιες της σαμπάνιας –την ανοιγμένη και την άθικτη–, και με βήμα σαν σε λιτανεία ανέβαινε τη σκάλα προς τη σοφίτα. Η Φρίντα αφουγκραζόταν την πετούγια της πόρτας να κλείνει, κι έπειτα από λίγη ώρα έφτανε στ' αυτιά της ο κρότος από τον δεύτερο φελλό που σηματοδοτούσε την έναρξη μιας άγριας μέθης. Ακολουθούσε μια τυποποιημένη νύχτα του Καρλ: κλάματα, ήχοι από σμίλη και σκαρπέλο, σπασμένα γυαλιά και, κατ' εξαίρεση τη μέρα των γενεθλίων του, μουσική· ένα βαλς του Γιόχαν Στράους σε χαμηλή ένταση, εκτελεσμένο από πιάνο και βιολί, που αντηχούσε από το παλιό βραχνιασμένο γραμμόφωνο, εισχωρώντας ως τα πιο ευαίσθητα εγκεφαλικά κύτταρα της γυναίκας, ενεργοποιώντας το πιο μύχιο όνειρό της: κάποτε ο Καρλ να κατέβει αργά τη σκάλα της σοφίτας και να της γυρέψει να χορέψουν μαζί αυτόν το χορό.

Εκείνο που τη συντάρασε περισσότερο απ' όλα ήταν ότι την επομένη των γενεθλίων του έβρισκε τον Καρλ κουλουριασμένο σαν βρέφος στο πάτωμα, πλάι στο άγαλμα, με την άδεια μποτίλια της σαμπάνιας αγκαλιά, και το γεμάτο ποτό κολονάτο ποτήρι στο περβάζι του φεγγίτη, μπροστά στο άγαλμα. Τι να σήμαινε άραγε ετούτη η περιεργη σπονδή;

Την ημέρα που η οικονόμος τοποθέτησε δίπλα στο άγαλμα την κουνιστή πολυθρόνα, ο Καρλ, μετά το άνοιγμα της σαμπάνιας αποσύρθηκε στο εργαστήρι του τηρώντας το τελετουργικό των γενεθλίων του. Παραδόξως, έπειτα από λίγη ώρα το πρωτόγνωρο τρανταχτό του γέλιο συγκλόνισε το σπίτι και την ψυχή της γυναίκας. Ήταν η μέρα που εκείνη έσπασε από το ξάφνιασμα το πρώτο γυαλικό και, χωρίς να νοιαστεί να μαζέψει τα θρύψαλα, όπως θα έκανε σε μια συνηθισμένη περίπτωση, έσπευσε να βρεθεί κοντά στον άντρα.

Το θέαμα που αντίκρισε την έκανε να κοκαλώσει στη θέση της, ενώ ο μορφασμός έκπληξης που σχηματίστηκε στο πρόσωπό της αλλοίωσε τα γαλήνια χαρακτηριστικά της. Ο Καρλ, καθισμένος στην πολυθρόνα δίπλα στο άγαλμα, κουνιόταν πέρα-δώθε σαν εκκρεμές, με τον ενθουσιασμό που ένα παιδί ανακαλύπτει τις χάρες ενός καινούργιου παιχνιδιού. Για λίγα λεπτά σπαρταρούσε από τα γέλια, παραδομένος σ' ένα συναίσθημα που είχε μετατραπεί σε αραχνιασμένη ανάμνηση στο βάθος της ψυχής του. Έμοιαζε ευτυχισμένος, χωρίς σκοτούρες – ένας άλλος άνθρωπος, ξαναγεννημένος ή αναστημένος, τόσο αλλιώς από τη συνήθη εικόνα του, σαν να μην είχε μεσολαβήσει το σκοτεινό, άγνωστο στη Φρίντα παρελθόν του. Ταυτόχρονα έδινε την εντύπωση ότι δεν έβλεπε την οικιακή βοηθό ούτε αφουγκράστηκε τον ήχο της πετούγιας μόλις η γυναίκα άνοιξε έντρομη την πόρτα της σοφίτας χωρίς προηγουμένως να χτυπήσει.

Έμεινε άναυδη όταν αντίκρισε τον άντρα να υψώνει το ποτήρι με τη σαμπάνια προς την πλευρά του αγάλματος κι έπειτα να σηκώνεται από την πολυθρόνα, ν' ανοίγει διάπλατα την αγκα-

λιά του και να κλείνει στο στήθος του το γλυπτό. Αγκάλιαζε το σώμα της μαρμαρίνης γυναίκας με τη λαχτάρα που κάποιος αγκαλιάζει ένα αγαπημένο πρόσωπο έπειτα από καιρό απουσίας και με το πάθος που συνοδεύει μια συνάντηση εραστών που είχαν χωρίσει για χρόνια και ξαναβρέθηκαν. Κατόπιν τα γέλια μετατράπηκαν σε λυγμούς, ώσπου οι ήχοι της ευθυμίας αναμείχθηκαν με ήχους θλίψης, όμοιους με βουητό σεισμού.

Η Φρίντα έχασε πλέον επαφή με τα συναισθήματα του αφεντικού της και παγιώθηκε σε μια νέα απορία. Δεν ήξερε πού θα οδηγούσε τον Λούντβιχ αυτή η πρωτόγνωρη ψυχική κατάσταση· και το σημαντικότερο: ένιωθε για άλλη μια φορά αδύναμη να τον βοηθήσει. Καθώς τον εγκατέλειπε η λήθη της μέθης και οι αναμνήσεις κατέκλυζαν ξανά την ψυχή του σαν δηλητήριο, η επάνοδος του στο παρόν φάνταζε ιδιαίτερα επώδυνη· αυτό τουλάχιστον μαρτυρούσαν οι αλυσιδωτοί λυγμοί του.

Η γυναίκα τον παρατηρούσε φοβισμένη, συνειδητοποιώντας ότι δεν επιθυμούσε να τον ξαναδεί σ' αυτή τη χωρίς λογική και ειρμό κατάσταση ευθυμίας. Αυτό που ευχόταν όσα χρόνια βρισκόταν κοντά του είχε ήδη μετατραπεί στον χειρότερο εφιάλτη της. Έπειτα από εκείνο το συμβάν έμεινε για ώρα κλεισμένη στην κουζίνα πίνοντας άφθονο ζεστό φασκόμηλο για να καταλαγιάσει την ταραχή της. *Πώς μπορεί τα μάτια του Καρλ να αλλάζουν τόσο γρήγορα αποχρώσεις έκφρασης; Τι του συμβαίνει; Πού χάνεται και από ποια κόλαση δραπετεύει όταν το πρόσωπό του ντύνεται εκείνο το απαίσιο γέλιο;* η σταθερή της απορία, ενόσω οι ιαματικοί ατμοί του φασκόμηλου παιδεύονταν να μερώσουν την ταραχή της.

Ο Καρλ εμφανίστηκε το επόμενο πρωί στην κουζίνα για να πει νερό, νηφάλιος όσο ποτέ. Συμπεριφερόταν σαν να μην είχε τίποτε προηγηθεί. Αυτή η συμπεριφορά του έβαλε σε χειρότερη ανησυχία τη Φρίντα, βυθίζοντάς τη σε μια αδιέξοδη πια ανασφάλεια.

Είναι κάτι τυχαίο, κάτι προσωρινό... Λόγω της συγκίνησης των γενεθλίων του... θέλησε ωστόσο να καθουσιάσει τον εαυτό της.

Μια εβδομάδα, δυο εβδομάδες, ένας ολόκληρος μήνας, δύο μήνες... Ο χρόνος κυλούσε αέναα, και μαζί του παρέσυρε και το ενδεχόμενο της επανάληψης εκείνης της κρίσης. Μα ένα βράδυ, καθώς ανέβαινε τη σκάλα της σοφίτας με το δίσκο του βραδινού φαγητού στα χέρια, η Φρίντα αντίκρισε ένα ακόμη πιο παράδοξο σκηνικό: η πόρτα ασυνήθιστα ορθάνοιχτη, ο πολυέλαιος αναμμένος σαν ολάνθιστη ορτανασία, τα αγάλματα τοποθετημένα γύρω από την πέτρινη γυναίκα σαν στρατιωτάκια σε σκακιέρα, έτοιμα να υπερασπιστούν τη βασιλίσσά τους· δίπλα τους, ο βασιλιάς τους, ο Καρλ. Καθισμένος στην κουνιστή πολυθρόνα-θρόνο γελούσε ακατάπαυστα και μιλούσε στο πέτρινο αντικείμενο της λατρείας του.

Τα σύνεργα της γλυπτικής παραδόξως αναπαύονταν στην εργαλειοθήκη. Μια περίεργη τάξη επικρατούσε στο χώρο, σαν να προετοιμαζόταν μια συνωμοσία ή σαν να επρόκειτο να αποκαλυφθεί ένα άγνωστο, λουφαγμένο έως τώρα πρόσωπο του Λούντβιχ. Ολόγυρα, μια θάλασσα κιτρινομένων χαρτιών προδίδε το μελέμι της ψυχής του. Κάποια συρτάκια ορθάνοιχτα «κατηγορήθηκαν» ευθύς από τη νοημοσύνη της οικονόμου για αναμνήσεις ύποπτες για τις αλλόκοτες μεταμορφώσεις του άντρα.

Ο Λούντβιχ είχε μεταμορφωθεί ξανά σ' ένα πλάσμα που η Φρίντα δεν αναγνώριζε. Αφουγκραζόταν τις λέξεις του αφεντικού της που στ' αυτιά της έφταναν σαν υγροί ήχοι, με πολλά «λ» και «ρ», με καταλήξεις σε «ία» και «ος», τόσο ξένες προς τη γερμανική γνώριμη προφορά και τονικότητα. Το βάλς του Στράους που έφτανε ασταμάτητα στ' αυτιά της από την κολλημένη βελόνα του γραμμοφώνου είχε καταντήσει εκνευριστικό.

Μα δεν είναι τα γενέθλιά του... απόρησε σιωπηλά, όπως πάντα. Πλησίασε τον Καρλ με το δίσκο στα τρεμάμενα χέρια της. Έτριξε μια κλεφτή ματιά στα απλωμένα χαρτιά. Μια άγνωστη γραφή... Ίδιος γραφικός χαρακτήρας... Ένας κώδικας απροσπέλαστος από τις περιορισμένες της γνώσεις... Μια εικόνα-γρίφος και πάλι, όπως και οι άγνωστοι ήχοι που επαναλάμβανε ο Καρλ... Κάποια στιγμή στάθηκε αντίκρου στα μάτια του. Μια λάμψη φωλιασμένη μες στο αλλοτινό σκοτάδι των βολβών του, της

επιβεβαίωσε για άλλη μια φορά ότι ο άντρας που στεκόταν απέναντί της της ήταν ολότελα ξένος, παρά την ομοιότητά του με τον Καρλ Λούντβιχ, με τον οποίο συγκατοικούσε τόσα χρόνια, υπηρτώντας τον πιστά και συλλαβίζοντας τις σιωπές του.

«Θέλω να μείνω μόνος...» ακούστηκε η γνώριμη φωνή του, βγάζοντάς την αμέσως από την περισυλλογή της. Δε θα της έκανε εντύπωση η χιλιοειπωμένη κουβέντα του που συνήθως συνοδευόταν τα βράδια από την προσθήκη: «Να μη μ' ενοχλήσει κανείς», αν ετούτη τη φορά, έπειτα από λίγων δευτερολέπτων σιγή, ο Καρλ δεν πρόσθετε τη φράση: «...μαζί της».

Η Φρίντα ένωσε τη λογική της να σχοινοβατεί πάνω σ' αυτές τις δύο λέξεις που χάραξαν στο νου της ένα νέο κύκλο αποριών.

Συνδέοντας τα σπασμένα κομμάτια της πρότασης του αφεντικού της ένωσε βελονιές πανικού να γαζώνουν τη σκέψη της. Ήξερε ότι ο Καρλ και η γυναίκα που απεικονιζόταν στο άγαλμα είχαν μια πολύ σκοτεινή σχέση, ένα παρελθόν που πρέπει να τους έδενε με αδιάρρηκτους δεσμούς, μα ήταν η πρώτη φορά που ο άντρας προέβαινε σε μια τέτοια ξεκάθαρη δήλωση, αφήνοντας σαφέστατα το υπονοούμενο της ύπαρξης μιας γυναίκας που σάρωσε τη ζωή του και σκόρπισε στο μυαλό του σκοτάδι.

«Θέλω να μείνω μόνος μαζί της...» Αισθάνθηκε τη φράση του σαν ηλεκτρικό ρεύμα και παραδόθηκε για λίγα δευτερόλεπτα στη σκοτοδίνη που τύλιξε σαν μαύρη γάζα το νου της. Παραπάτησε με το δίσκο στα χέρια, με κίνδυνο να σκορπιστεί το περιεχόμενο στο πάτωμα. Εκείνος της χαμογέλασε με το γέλιο το αλλόκοτο, το χαμένο, το επικίνδυνο...

Η Φρίντα παράτησε όπου βρήκε το δίσκο, έκλεισε υπάκουα πίσω της την πόρτα και κατέβηκε αργά τα σκαλιά, ακούγοντας το γέλιο του Λούντβιχ να αντηχεί για αρκετά λεπτά, όσο εκείνη προσευχόταν να βρει μια άκρη στο μπερδεμένο κουβάρι της ψυχής του αφεντικού της.

Έκτοτε ο Καρλ γελούσε όλο και συχνότερα, αλλόκοτα, απρόσμενα, ανεξήγητα. Όποτε τον έβλεπε στην κορφή της σκάλας,

συλλάβιζε με αγωνία τους μορφασμούς του προσώπου του για να διαβάσει τα δρώμενα της ψυχής του. Έμαθε πια να διακρίνει πότε ήταν ο γνώριμος Λούντβιχ και πότε ο άλλος, ο άγνωστος και πιο τρομακτικός.

Βέβαια, το παράταιρο γέλιο του δεν αντηχούσε συνέχεια μέσα στο σπίτι. Μεσολαβούσαν αρκετά μεγάλα διαστήματα φυσιολογικής –με τη γνωστή πινελιά εκκεντρικότητας– συμπεριφοράς του Καρλ, ώσπου κάποια απογεύματα η Φρίντα άκουγε τα γέλια του να ξεχύνονται από τις χαραμάδες της σοφίτας και να πυροδοτούν ξανά το φιτίλι του φόβου της.

Χαιρόταν πια όποτε ο Καρλ δε γελούσε. Το γέλιο είχε γίνει στο νου της ένα επικίνδυνο σύμπτωμα, ένα εισιτήριο για ταξίδι μυστικό που της τον έπαιρνε μακριά, και τον έχανε μόλις κόντευε να τον μάθει.

Τρόμαζε στην αρχή, γνωρίζοντας ότι το γέλιο αυτό ήταν η πύλη μέσα απ' την οποία ο Καρλ τρύπωνε σ' ένα λαβύρινθο μνήμης, και κάθε φορά που εκείνη έμενε πίσω, ανησυχούσε αν ο άντρας θα έβρισκε το δρόμο του γυρισμού. Κάποιες φορές ο Λούντβιχ έδινε την εντύπωση ότι έχανε κάθε επαφή με την καλλιτεχνική του πτυχή και με την αίγλη που είχε αποκτήσει χάρη σ' αυτή του την ιδιότητα. Κοιτούσε αποσβολωμένος τα εργαλεία στο εργαστήριο του σαν άγνωστης χρησιμότητας αντικείμενα ή παραξενευόταν όταν στο δρόμο ο άλλοτε αγαπητός του γείτονας ποιητής, με τον οποίο παλιότερα αντάλλασσαν απόψεις περί τέχνης, τον αποκαλούσε με το γνωστό πλέον επίθετό του.

«Καλημέρα, κύριε Λούντβιχ», του έλεγε, σηκώνοντας με εγκαρδιότητα το καπέλο του.

«Κάποιο λάθος θα κάνετε», η κατά καιρούς απόκριση του Καρλ, που έκανε γείτονες και φίλους να σαστίζουν με την απερίγραπτη συμπεριφορά του, μην ξέροντας τι να υποθέσουν κι αν θα έπρεπε να επικρατήσει εντός τους ο θυμός ή ο οίκτος για τη θλιβερή συμπεριφορά του γλύπτη.

Η Φρίντα ίσως και να συνήθιζε τα διαστήματα της «χάσης» του καλλιτέχνη, αν σε μια από αυτές τις περίεργες κρίσεις του δεν τον είχε βρει αιμόφυρτο με κομμένες τις φλέβες του αριστε-

ρού του χεριού, και με μια λίμνη αίματος στο πάτωμα του ατελιέ του να της επιβεβαιώνει αυτό που υποπτευόταν τόσα χρόνια ότι βασάνιζε το αφεντικό της: απέραντη απόγνωση.

Τότε συνειδητοποίησε ότι τα ψέματα έφτασαν στο τέλος τους και ότι η υπομονή, η σιωπή και το σταυροκόπημα δεν αρκούσαν για να βοηθήσει τον εκκεντρικό Λούντβιχ να υπομείνει τη δική του μυστική σταύρωση.

Ποιο είναι το πρόσωπο και ποιο το προσώπείο του; Μπορεί ένας άνθρωπος να έχει δύο πρόσωπα; Ή μήπως, μην ξέροντας ούτε ο ίδιος ποιος είναι, αλλάζει συνεχώς προσωπεία για να βρει αυτό που του ταιριάζει; Τόσα χρόνια η Φρίντα κοντά του, καταντούσε αστεία, προσπαθώντας να ψυχαναλύσει το αφεντικό της με τις στοιχειώδεις και μπερδεμένες γνώσεις που αποκόμιζε από τα βιβλία ψυχολογίας τα οποία προμηθευόταν απ' τη βιβλιοθήκη του ίδιου του Καρλ.

Κατά κάποιον τρόπο σου ανήκει όποιος είναι εξαρτημένος από σένα, δε σου ανήκει; αναρωτιόταν την ώρα που του ετοίμαζε τα αγαπημένα του φαγητά, φρόντιζε τα ρούχα του ή τακτοποιούσε τον ακατάστατο πάγκο εργασίας του.

Ολοένα και συχνότερα πια εκείνος καθόταν στην κουνιστή πολυθρόνα του στη σοφίτα, αδιαφορώντας για τις παλιές καλλιτεχνικές του αναζητήσεις. Τα σύνεργα απόμεναν παραμελημένα μες στη μεταλλική εργαλειοθήκη, άγνωστα αντικείμενα για το βλέμμα του που είχε γλυκάνει τώρα, σαν να αντίκριζε μες στη λήθη ό,τι λαχταρούσε να βλέπει. Τα αγάλματα από τα ράφια έμοιαζαν να κοιτούν απορημένα τον άλλοτε δραστήριο καλλιτέχνη. Και η μαρμαρίνη γυναίκα, αγέρωχη όπως πάντα, ατένιζε με τα ανέκφραστα μάτια της την πόλη, μαζί του.

Έτσι όπως η Φρίντα κοιτούσε τον άντρα και το άγαλμα, που έμοιαζαν με ηλικιωμένο αντρόγυνο που περνούσε το απόγευμά του μαζί, συλλογιζόταν ό,τι δεν πήρε και ό,τι έχασε μένοντας πιστή σ' αυτό τον άντρα.

Στο τέλος έπαιρνε το ξεσκονόπανό της και μπορούσε επιτέ-

λους να αγγίξει το άγαλμα, παραβιάζοντας μια απαγόρευση που πλέον δεν επέσειε καμία τιμωρία. Μ' αυτό τον τρόπο αποκαθίλωνε την αντίζηλό της από το βάθρο της, απαρνιόταν αυτή την αλλόκοτη ειδωλολατρία που της είχε επιβάλει ο Λούντβιχ.

Τι είναι εκείνο που κάνει τον Καρλ να εμπιστεύεται περισσότερο μια πέτρα απ' ό,τι τους ανθρώπους; η μόνιμη ωστόσο απορία της που γεννούσε μέσα της οίκτο δυνατότερο από τον έρωτα. Έρωτας και οίκτος είχαν φτιάξει ένα μείγμα συναισθήματος τέτοιο, ώστε η Φρίντα το είχε πάρει απόφαση πως ποτέ δε θα τολμούσε να ξαναγεμίσει εκείνη την ξεφτισμένη καρό βάλιτσα που βρισκόταν φυλαγμένη στην ντουλάπα της και να αναζητήσει την τύχη της μακριά από την παράξενη σοφίτα και τον ακόμη πιο παράξενο ιδιοκτήτη της.

Τα αγάλματά του με τα πέτρινα μάτια τους παρακολουθούσαν θαρρείς το δημιουργό τους να καταρρέει, κι εκείνη φρόντιζε να απαλύνει όσο μπορούσε τη λαίλαπα του βασανιστικού μυστικού του. Και η ζωή της όλη περιστρεφόταν γύρω απ' τις ανάγκες του Καρλ. Κι αυτό εντάθηκε όταν ο γιατρός που κάλεσε μια μέρα, μόλις αντίκρισε τις ματωμένες φλέβες του Καρλ να σταλάζουν θαρρείς τη χρόνια θλίψη του πάνω στο καλολουστραρισμένο πάτωμα της σοφίτας, έδωσε την επιστημονική εξήγηση για τη σμπαρالياσμένη μνήμη του γλύπτη και τα ανεξήγητα πηγαινέλα του στο χρόνο, κουνώντας απογοητευμένος το κεφάλι του:

«Ίσως έχουμε να κάνουμε με τη νόσο του Αλτσχάιμερ... Δεν μπορώ να βγάλω άκρη. Τα συμπτώματα είναι περίεργα. Λυπάμαι. Σίγουρα πρόκειται για μια ασθένεια που επηρεάζει τη μνήμη», ψέλλισε, προσπαθώντας να καλύψει την επιστημονική του ανεπάρκεια στην περίπτωση του Καρλ.

Η Φρίντα, πάλι, στηριγμένη στη μακρόχρονη εμπειρία της από τη συνύπαρξή της με τον εκκεντρικό καλλιτέχνη, διατηρούσε τις αμφιβολίες της παρακολουθώντας τα ψελλίσματα του ειδικού, τολμώντας να αμφισβητήσει ακόμη και την επιστήμη. Τι μπορεί να ήξερε για τον Καρλ ο γιατρός περισσότερο από την ίδια που ζούσε κοντά του, που αφουγκραζόταν τον ήχο των λυγμών του, τις μεθυσμένες κραυγές του τη νύχτα, τις φοβισμένες

σιωπές του τη μέρα, τις παράξενες συλλαβές μιας ξένης γλώσσας ανάμεσα στις λιγοστές λέξεις που πρόφεραν τα χείλη του; Ποια στοιχειωμένα λάθη είχαν άραγε στοιβαχτεί μέσα του και γύρευαν εκτόνωση;

Ήταν σίγουρη ότι άλλου είδους αρρώστια τον ταλαιπωρούσε, και δεν ήταν διαγνώσιμη από ιατρικές εξετάσεις ούτε ορατή από τα μικροσκόπια.

Πράγματι· δεν ήταν μια ασθένεια που σχετιζόταν απλώς με τη μνήμη, όπως παρατήρησε ο γιατρός, αλλά μια άλλη πιο σοβαρή που είχε να κάνει με την ψυχή του. Την έλεγαν ενοχή...

«Λάθος, λάθρα, όλεθρος...» Ένα σφάλμα, ένα μυστικό,
μια καταστροφή. Το λάθος της Άννας να παντρευτεί
τον Λουκά, η κρυφή ενοχή του Καρλ Λούντβιχ, η αμαρτία
των γονέων που παίδεψε αδυσώπητα τον Σπύρο,
η φυλάκιση που γίνεται λύτρωση...

Ο γλύπτης Καρλ Λούντβιχ ανασταίνει τις μνήμες του
με τη σμίλη του πάνω στην πέτρα, ξορκίζοντας τον παλιό του
εαυτό, τον Καρλ Σβάιτς, εκείνον που έσβησε μέσα
στις εικόνες του Άουσβιτς, εκείνον που άφησε
ενθύμιο στην αγκαλιά της Άννας.

Μια αγαλμάτινη γυναίκα, που δημιουργήθηκε από
τα χέρια του καλλιτέχνη, ατενίζει με άδειο βλέμμα
το μεταπολεμικό Βερολίνο, ενώ το μοντέλο του
αναλογίζεται, στον κήπο με τα ρόδα της σιωπής,
τα χαμένα του χρόνια.

Μια ιστορία για όσους κάτω απ' τη λαιλαπα
του Γ' Ράιχ απέτυχαν να γίνουν «πολεμάνθρωποι»,
παραμένοντας απλώς άνθρωποι...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-266-2

ΚΩΔ. ΜΗΧ. ΣΗΜ. 09310